

Nr 152

**av herrar Börjesson i Falköping och Eriksson i Bäckmora
om en allmän obligatorisk begravningsförsäkring.**

Det allmänna försäkringssystemet innebär för närvarande inte rätt för medborgarna till ersättning för begravningskostnader. Däremot kan frivillig försäkring tecknas utanför ramen för övriga försäkringar. Kostnaderna härför är liksom beträffande andra frivilliga försäkringar beroende av försäkringsbeloppets storlek.

Frågan om obligatorisk begravningsförsäkring har varit föremål för övervägande i riksdagen. Sålunda har vi vid fjolärets riksdag i en motion 1972: 23 framfört förslag om en allmän obligatorisk begravningsförsäkring inom ramen för lagen om allmän försäkring. Socialförsäkringsutskottet avstyrkte ett bifall till nämnda motionsyrkande. Riksdagen följde utskottets hemställan.

Utskottet avstyrkte bl. a. med motiveringen att det är en relativt liten del av socialhjälpverksamheten som berörs av begravningshjälpen. Det kan i och för sig ej bestridas att många drar sig för att anlita hjälp för begravnings hållande. Somliga lånar hellre av anhörig till begravningskostnaderna än att de går till socialvården för att få hjälp för inköp av kista och vad som oundgängligen hör till en begravning.

Vi vill inte bestrida vad som anförs från pensionsförsäkringskommittén, nämligen att övervägande antalet personer redan har ett fullgott försäkringsskydd, men faktum kvarstår att det ändå är en ganska betydande grupp människor i vårt land som inte har ordnat sitt försäkringsskydd. Det gäller särskilt äldre personer och personer som har en svag ekonomisk ställning.

Pensionsförsäkringskommittén har i sitt slutbetänkande (SOU 1971: 19) påvisat att av 80 000 bouppteckningar som inregistrerades under 1967 var det mindre än 10 000 som inte uppvisade någon behållning medan 50 000 redovisade mer än 10 000 kronor. Detta tyder enligt vår mening på att verkligt behov föreligger för en för hela folket omfattande försäkring som skall täcka begravningskostnader. Denna uppfattning delas ej av pensionsförsäkringskommittén, som anser att den grupp medborgare som inte har ordnat sitt efterlevnadsskydd är så liten att motiv ej torde föreligga för lagfästande av obligatorisk begravningsförsäkring. Enligt vår mening är dock antalet ej så ringa som socialförsäkringskommittén anser. Många hjälpbehövande kommer ej fram till socialvårdsbyrån. Många drar sig för att anlita socialvården. Någon "fattigbegravning" vill de ej vara med om att ordna. Då får i många fall anhöriga träda emellan och bekosta begravningen. Om det

funnits obligatorisk begravningsförsäkring hade därmed stämpeln av socialhjälp kommit bort från de begravningar som nu ordnas av socialvården.

Begravningskostnaderna är ganska betungande för dödsboet. Om tillgångarna är ringa innebär det i många fall att efterlevande dödsbodelägare får vidkännas dessa kostnader om inte socialvården träder till. Det kan inte förnekas att begravningskostnaderna under de senaste åren har ökat. Vi har inte möjlighet att med statistik stödja detta vårt påstående, men med den erfarenhet som vi anser oss kunna åberopa vill vi framhålla att begravningskostnaderna i många fall är i den storleksordningen att tingsrätterna vid bouppteckningarnas inlämnande fordrar att begravningsräkning skall inlämnas samtidigt med den upprättade bouppteckningen. Det finns enligt vår mening all anledning att följa kostnadsutvecklingen på detta område med allra största uppmärksamhet. Från flera synpunkter ter det sig otillfredsställande att begravningen — i de fall då det allmänna står för kostnaderna — ombesörjes på det sätt sociala myndigheter finner lämpligt utan hänsyn till anförvanternas önskemål. Det mest stötande i sammanhanget är emellertid att begravningen i dessa fall får prägeln av "fattigbegravning".

Enligt uppgift, hämtad från pensionsförsäkringskommitténs betänkande, har man inte kunnat beräkna omfattningen för hela landet av den socialhjälp som utgått till hjälp för begravnings hållande. Stockholm har för året 1965 utgett hjälp i 78 fall till en sammanlagd kostnad av 19 620 kronor. Härtill kommer att utom av polisen rekvirerade begravningar, vilkas antal inte exakt kan anges, jämväl torde inräknas de begravningar som anhöriga bekostar på grund av att medel ej finnes i dödsboet. Om man tar hänsyn till de sistnämnda är säkert antalet begravningar där kostnaderna bestrides av andra än dödsboet ganska betydande.

I fråga om kostnaderna för begravningshjälpen kan nämnas att i Stockholms kommun socialhjälp för sådant ändamål f. n. utgår med cirka 700 kronor jämte vissa tillägg avseende bl. a. annonskostnader. Kostnadsnivån i Göteborg torde ligga på cirka 600 kronor, medan kostnaderna i Malmö varierar mellan 400 och 500 kronor.

Även om en stor del arbetstagare inom såväl enskild som offentlig arbetsmarknad genom tjänstegrupplivförsäkring garanterats i vissa fall begravningshjälp med t. ex. 2 000 kronor så finns det dock en stor grupp människor, speciellt bland äldre och barn samt ungdom, som inte omfattas av dessa bestämmelser i förvärvslivet. De saknar det skydd som en grupplivförsäkring erbjuder och som täcker begravningskostnaderna.

Även den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen inkluderar begravningshjälp motsvarande 20 procent av basbeloppet, och möjligheter finns för den som så önskar att ingå som medlem i någon av landets begravningskassor för att därigenom få ekonomiskt bistånd vid dödsfall.

Dessa förmåner är bra, men tyvärr är det en betydande grupp medborgare — och kanske de som bäst skulle behöva hjälp — som inte har sitt efterlevandeskydd ordnat. För dessa blir det i första hand anhöriga och i andra hand de socialvårdande myndigheterna som får bekosta begravningen.

Enligt vår uppfattning bör en obligatorisk försäkring införas för täckande av begravningskostnader till ett belopp av exempelvis 2 000 kronor. Försäkringen bör ingå i det allmänna försäkringssystemet.

Enligt vår uppfattning kan det inte medföra oöverstigliga administrativa eller andra svårigheter att inordna en dylik försäkring i det allmänna försäkringsskyddet. Premierna torde också kunna bli mycket låga och överkomliga för varje medborgare med hänsyn till kostnaderna för de premier för enskilda försäkringar i fråga om begravningshjälp som nu föreligger.

Genom en obligatorisk begravningsförsäkring besparas både samhället och enskilda de olägenheter som nuvarande frivillighet skapar genom att ett så stort antal människor saknar sådan försäkring och dessutom de efterlevande tillgångar för täckande av de kostnader som begravning medför.

I andra länder har man kommit betydligt längre än i vårt land. Sålunda gäller följande regler för begravningsförsäkring i några länder:

Norge

Regler om begravningshjälp har intagits i den norska allmänna försäkringen (folketrygden).

Sålunda stadgas i 9 kap. 1 § loven om folketrygd den 17 juni 1966 att när försäkrad dör utgår ett engångsbidrag utgörande 20 procent av det s. k. grundbeloppet (f. n. 7 900 nkr.). Motsvarande gäller försördj maka/make och barn under 18 år som uppehåller sig i riket även om de inte är försäkrade.

Om den avlidne efterlämnar maka/make eller hade omvårdnad om barn och de efterlevande var försäkrade vid dödsfallet höjs engångsbidraget till 45 procent av grundbeloppet.

För sjömän i utrikesfart och vissa andra utomlands tjänstgörande gäller särskilda regler. Engångsbidraget till dessa kan dock enligt nämnda paragraf aldrig utgå med lägre belopp än ovan angivna.

F. n. utgör engångsbidraget således 1 580 nkr. resp. 3 555 nkr.

Danmark

I Danmark finns regler om begravningshjälp inom den allmänna försäkringen. Sålunda stadgas i 20 § loven om den offentlige sygeforsikring den 10 juni 1960 att vid dödsfall skall sjukkassan lämna begravningshjälp till s. k. "nydende" medlemmar, dvs. medlemmar som är folkpensionärer, invalidpensionärer eller änkepensionärer och bor på vissa ålderdomshem till vilka knutits sjukavdelning eller sjukstuga och av detta skäl befriats från medlemsavgifter. Begravningsförsäkringen som är indexreglerad utgår f. n. med 1 050 dkr.

För "nydende" medlemmars barn under 16 år utgår vid dödsfall ett bidrag som fastställs av sjukkassan och minst skall utgöra 50 dkr.

Fr. o. m. den 1 april 1973 kommer loven om den offentlige

sygeforsikring att ersättas av lov om offentlige sygesikring (1971: 311). Regler om *allmän* begravningshjälp återfinns i 16 § i den nya lagen. Enligt dessa skall efter person som avlider utgå en begravningshjälp som inledningsvis uppgår till 950 dkr. men indexregleras efter närmare angivna regler. Beträffande personer under 16 år fastställer socialministern närmare regler.

För personer som under perioden den 1 januari 1954 den 1 april 1972 varit "nydende" medlemmar i sjukkassa utgår enligt samma paragraf ett tillägg, svarande mot skillnaden mellan det tillförsäkrade beloppet och 350 dkr. Skulle efter en person som var berättigad till begravningshjälp enligt de äldre reglerna utgå ett belopp av 500 dkr. skall således enligt de nya reglerna den totala begravningshjälpen utgöra 950 dkr. + 150 dkr. = 1 100 dkr.

Finland

Enligt 33 § 1956 års folkpensionslag (paragrafen senast ändrad genom FFS 1971: 499) gäller att om försäkrad som inte atnjuter ålderdoms-, invaliditets- eller arbetslöshetspension avlider utgår begravningsbidrag till maken. Om den försäkrade inte efterlämnade make eller makarna levde åtskilda på grund av hemskillnad eller söndring i äktenskapet eller av annan sådan orsak betalas bidraget till dödsboet.

Bidraget som är indexreglerat utgår f. n. med 822 FM.

Österrike

Den s. k. Allgemeine Sozialversicherungsgesetz (ASVG) består av tre stora delar, nämligen sjukförsäkringen, yrkesskadeförsäkringen och pensionsförsäkringen. Inom sjukförsäkringen utgår bl. a. dödsfallsersättning. Beloppet varierar med inkomsten men är maximerat till 5 400 Schilling (köpkurs f. n. 20: 54). Bidraget skall i första hand täcka begravningskostnaderna. För familjeförsäkrade utgår dödsfallsersättning med 25 gånger den dagliga genomsnittsförtjänsten.

Med det anförda vill vi framhålla önskvärdheten av en obligatorisk allmän begravningsförsäkring, vars kostnader på sikt helt skall täckas av influtna avgifter. Vi anser att en dylik försäkringsform är i högsta grad motiverad och fyller ett stort behov.

Med stöd av det anförda hemställs

att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär förslag om allmän obligatorisk begravningsförsäkring inom ramen för lagen om allmän försäkring.

Stockholm den 16 januari 1973

BENGT BÖRJESSON (c)
i Falköping

JOHN ERIKSSON (c)
i Bäckmora